

SN § 8:15

Dnr SN 2020/0056

Svar på motion nr 15/2020 av Ann-Christine Furustrand (S) - Gör Österåker drogfritt - som en del i att bekämpa gängkriminaliteten

Socialnämndens beslut

Socialnämnden föreslår Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslå Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta

Anse motion nr 15/2020 besvarad med hänvisning till det arbete som pågår i Österåkers kommun bland annat genom att

- tillhandahåller information om beroende och dess konsekvenser
- att det i kommunen för den enskilde finns tillgång till insatser och stöd för att bryta beroende
- planering pågår för en antidopningskampanj i samverkan med polisen

Sammanfattning

Ann-Christine Furustrand (S) har i fullmäktige 2020-09-14 § 5:15 väckt motionen ”Gör Österåker drogfritt – som en del att bekämpa gängkriminaliteten”. Motionen har remitterats till Kommunstyrelsen och Socialnämnden för besvarande.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande 2021-02-23

Förslag till beslut

Christina Funhammar (M) yrkar bifall till socialförvaltningens beslutsförslag innebärande:

Socialnämnden föreslår Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslå Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta

Anse motion nr 15/2020 besvarad med hänvisning till det arbete som pågår i Österåkers kommun bland annat genom att

- tillhandahåller information om beroende och dess konsekvenser
- att det i kommunen för den enskilde finns tillgång till insatser och stöd för att bryta beroende
- planering pågår för en antidopningskampanj i samverkan med polisen

Roger Lindahl (S) yrkar bifall till motionen. Viktoria Köppä (MP) biträder Lindahls yrkande.

Propositionsordning

Ordföranden frågar om Socialnämnden beslutar enligt Christina Funhammars (M) yrkande eller Roger Lindahls (S) yrkande och finner att nämnden beslutar enligt Christina Funhammars (M) yrkande.

Justerandes signaturer

Utdragsbestyrkande

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Socialnämnden

Datum 2021-02-23
Dnr SN 2020/0056

Svar på motion nr 15/2020 från Ann-Christine Furustrand (S) Gör Österåker drogfritt - som en del i att bekämpa gängkriminaliteten

Sammanfattning

Ann-Christine Furustrand (S) har i fullmäktige 2020-09-14 § 5:15 väckt motionen ”Gör Österåker drogfritt – som en del att bekämpa gängkriminaliteten”. Motionen har remitterats till Kommunstyrelsen och Socialnämnden för besvarande.

Beslutsförslag

Socialnämnden föreslår Kommunstyrelsens arbetsutskott förslå Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta

Anse motion nr 15/2020, besvarad med hänvisning till det arbete som pågår i Österåkers kommun bland annat genom att

- tillhandahåller information om beroende och dess konsekvenser
- att det i kommunen för den enskilde finns tillgång till insatser och stöd för att bryta beroende
- planering pågår för en antidopningskampanj i samverkan med polisen

Bakgrund

Sammanfattningsvis vill motionären att den upplevda tryggheten i Österåkers kommun ska öka genom att narkotikahandeln stryps, gängkriminaliteten bekämpas och att det mänskliga lidandet minskar.

Motionären föreslår därför att Österåkers kommunfullmäktige beslutar om fem åtgärder:

- ”förekomsten av olagliga droger i avloppsvatten ska mätas och kontinuerligt följas
- ökade insatser av information, föreläsningar mm. genomförs om droger, narkotika, konsekvenserna av missbruk
- undersöka möjligheten för samverkan mellan polis och andra aktörer för att minska droghandeln över nätet
- insatser görs för att ge stöd till föräldrar och andra vuxna i barns närmiljö för att bryta sitt beroende
- införa en ny drogkamp – för att stoppa inträdet till droger hos unga

Förvaltningens slutsatser

Kommunfullmäktige har antagit en (KSZO1700/0029) ANDTS-strategin (Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak, Spel om pengar) som grundade sig i den nationella ANDTS-strategin. Denna strategi har ett styrdokument, en handlingsplan som är beslutad av Kommunstyrelsen 2019-08-26 (§ 9:19). I denna framgår ”fem följande mål:

Tjänsteutlåtande

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och spel om pengar ska minska i Österåker.
2. Antalet invånare i Österåker som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel tobak eller spel om pengar ska succesivt minska.
3. Antalet invånare i Österåker som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel om pengar ska minska.
4. Antalet barn och unga i Österåker som börjar använda alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak, spel om pengar eller har en tidig debut, ska succesivt minska.

Kommunstyrelsen har gett (Dnr. KS 2019/0168) förvaltningarna i uppdrag att bryta ner den övergripande handlingsplanen och förankra i den egna verksamheten.

Österåkers kommun har en vision som tagits fram utifrån en medborgardialog och utifrån workshops med förtroendevalda. Visionen tydliggörs bland annat genom Kommunfullmäktiges sju inriktningsmål, varav ”Österåker ska ha en trygg miljö” är en av dessa. Inriktningsmålen ska genomsyra allt som görs i kommunen. En viss samstämmighet råder mellan motionens attsatser och kommunens vision samt med kommunens handlingsplan för ANDTS-strategin.

”Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service”, är ett annat av de sju inriktningsmålen. För att invånarna ska uppleva en professionell service av högsta kvalitet anser Socialnämnden att beslut om åtgärder ska grunda sig på ett så bra och tillförlitligt underlag som möjligt. Evidens kommer från vetenskapliga studier om insatsers effekter. Eftersom det inte finns vetenskaplig kunskap om alla insatser som används i socialt arbete får man i vissa fall stödja sig på andra källor som säger något om nyttan med insatserna.

Socialförvaltningen bedömer att vissa delar av motionens föreslagna åtgärder pågår i den ordinarie verksamheten i kommunen. I bilaga 1 har socialförvaltningen sammanställt diskussioner om motionärens att-satser och finner att kommunen sammanfattningsvis:

- tillhandahåller information om beroende och dess konsekvenser
- att det i kommunen för den enskilda finns tillgång till insatser och stöd för att bryta beroende
- planering pågår för en antidopningskampanj i samverkan med polisen

Dessutom pågår ett arbete på nationell nivå för att minska droghandeln över nätet.

Bilagor

1. Socialförvaltningens diskussioner om de fem att-satserna i motionen ”Gör Österåker drogfritt – som en del i att bekämpa gängkriminaliteten”, daterad 2021-02-24
2. Motion 15/2020 ”Gör Österåker drogfritt – som en del i att bekämpa gängkriminaliteten

Susanna Kiesel
Socialdirektör

Åsa Lundgren
Enhetschef

Expedieras

Kommunfullmäktige

Digitala Signaturer

Signerad med: Anställda
Signerad av: Åsa Lundgren, Enhetschef
Datum: 2021-10-05 14:43 +02:00

Signerad med: Anställda
Signerad av: Susanna Cleveborg Kiesel, Socialdirektör
Datum: 2021-10-05 15:15 +02:00

Socialförvaltningens diskussioner om de fem attsatserna i motionen ”Gör Österåker drogfritt – som en del i att bekämpa gängkriminaliteten”

Förekomsten av olagliga droger i avloppsvatten skall mätas och kontinuerligt följas i avloppsvatten

Mätningar av avloppsvatten säger inget om hur många som använder narkotika i kommunen. Den kan visa hur många mikrogram/kubikmeter narkotika som finns i avloppsvattnet. Det innebär att det inte heller går att utläsa något om åldrar eller kön på användarna. Mätningar kan användas som ett komplement till andra kartläggningar och tillsammans kan dessa ge en bild av hur narkotikasituationen är i kommunen.

En lokal uppföljning, LUPP, görs var tredje år i Österåkers kommun, senast genomfördes den 2019. Uppföljningen är en livsstilsenkät som även innefattar frågor om narkotikaanvändningen. 2019 besvarades enkäten av 704 elever i åk 8 och på gymnasieutbildning årskurs två. I Luppen svarar 3 % av högstadieläroarna och 10 % av gymnasieungdomarna att de en eller flera gånger har använt narkotika. Marijuana och hasch är de vanligaste drogsorterna. Av de som någon gång använt narkotika uppger 66 % att de fått narkotikan från någon person på orten. Gymnasieungdomarna i Österåker har använt narkotika i något högre grad än rikssnittet. Mot bakgrund av detta resultat har socialförvaltningen viss kunskap om kommunens gymnasieungdomars förhållande till narkotika som beaktas vid utredning av enskilda ungdomar.

Socialförvaltningen erbjuder alla för Socialnämnden kända personer i beroende hjälp för att bryta beroendet. Erbjudanden kan även lämnas av Regionen eller i samverkan från de båda aktörerna som är samlokaliserade i Alceahuset.

Ökade insatser av information, föreläsningar mm genomförs om droger, narkotika och konsekvenserna av missbruk.

Införa en ny droggång – för att stoppa inträdet till droger hos unga

Kommunens drogförebyggande arbete finns beskrivet på kommunens webbsida, (se vidare: www.osteraker.se/omsorgstod/trygghet/drogforebyggandearbete.4.6734ccec169fc2089157f96.html).

Evidensläget för förebyggande insatser riktade till barn och ungdomar är oklart. Av Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) framgår det från rapporten 243/2015 att projekt i lokalsamhället där aktörerna i huvudsak väljer och samordnar olika efterfrågebegränsade insatser har ingen eller mycket små effekter på konsumtion av alkohol, cannabis och tobak. Det vetenskapliga stödet räcker inte heller för att dra några slutsatser om effekterna av manualbaserade föräldrastödsprogram i grupp. Däremot framkommer att kortvariga insatser i form av motiverande samtal, så kallad personanpassad normativ återkoppling, kan minska alkoholkonsumtionen hos unga med riskbruk. I SBU rapporten redovisas särintressen som påverkar. Programutvecklare erbjuder program på en kommersiell marknad. I likhet med läkemedelsbranschen finns det starka ekonomiska intressen. Programmen kan ha egna webbsidor som tillhandahåller vetenskapliga studier som stödjer programmets effekter och utbildningsmaterial.

Socialförvaltningen erbjuder vård- och behandling som utförs av medarbetare som har kunskaper och färdigheter i motiverande samtal.

Österåkers kommun har ett styrdokument och en handlingsplan ANDTS (Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak, Spel om pengar) som är beslutad av Kommunstyrelsen 2019-08-26 (§ 9:19). Det övergripande målet i handlingsplanen är att tillgång till narkotika, alkohol, dopningsmedel, tobak och spel om pengar ska minska i Österåker.

Kommunens ansvar inom ANDTS är att samordna det kommunala drogförebyggande arbetet. Detta innebär att kommunen ansvarar för att det finns förutsättningar att bedriva arbete och att relevanta aktörer deltar. Exempel på sådana aktörer är polis, skola, fritidsgårdar, föreningslivet, m.fl. Genom att samordna kommunens preventionsarbete i flera frågor, ökar möjligheten till måluppfyllelse. Den centrala elevhälsan i Österåker har ett uppbyggt samarbete med regionens Mini Maria som stöd i konstaterade fall av droganvändande.

Österåkers skolor arbetar olika utifrån sitt specifika sammanhang. Skolan försöker göra föräldrar medvetna om att det är lätt att få tag på droger. Ett problem som även skolan lyfter är den drogliberala inställningen i samhället. Flera skolor använder sig av polisens ”föräldraskolan”, som vill göra vuxna uppmärksamma på ungas drogbruk, (se vidare:

<https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2020/september/foraldraskolan-vill-gora-vuxna-uppmarksamma-pa-ungas-drogbruk/>) och ”8 myter om cannabis”, som behandlar de viktigaste argumenten som förekommer i debatten för legalisering samt de argumenten som finns mot legalisering. 8 myter om cannabis är en studiecirkel framtagen av Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet (NBV), (se vidare:

<https://www.nbv.se/for-cirkelledare/studiematerial/atta-myter-om-cannabis/>).

Vissa skolor använder PAX som är en modell framtagen för att skapa ro och trygghet i klassrummet. PAX i skolan förvaltas i Sverige av en ideell förening som verkar för spridning av förebyggande och hälsofrämjande insatser, (se vidare: <https://paxiskolan.se/forskning/>).

Toleransprojektet är ett arbetssätt som bygger på en riktad insats för att möta ungdomar och grupper i skolorna som det finns social oro kring (se vidare: www.osteraker.se/omsorgstod/trygghet/pagaendeforebyggandettrygghetsprojekt.4.77c1116a16ea_b527ae446a.html).

Undersöka möjligheten för samverkan mellan polis och andra aktörer för att minska droghandeln över nätet

Regeringen har tillsatt en statlig utredning för att utreda hur postlagen kan ändras i syfte att underlätta för brottsbekämpande myndigheter att förhindra illegal handel via post med narkotika och narkotikaklassade läkemedel mm. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2021. I syfte att minska tillgången på narkotika i samhället har regeringen även uppdragit åt Polismyndigheten att förstärka och utveckla bekämpningen av illegal handel med narkotika och narkotikaklassade läkemedel. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 oktober 2021. Dessa två uppdrag kommer förhoppningsvis leda till att Polismyndigheten ökar sin förmåga att arbeta mot droghandeln via internet.

Arbetet mot narkotika handlar också om att de människor som har ett missbruk får rätt hjälp att ta sig ur det. I detta avseende deltar socialförvaltningen i polisens arbete enligt ”Lindköpingsmodellen”. Tanken med modellen är att komma i kontakt med ungdomar tidigt i deras potentiella missbruk av droger och visa på en reaktion ifrån vuxenvärlden.

Kommunens övriga samarbete med den lokala polismyndigheten för att minska beroende

Polisens uppgift är att bidra till att tillgången till narkotika minskar. Eftersom narkotikabrott handlar om allt från personligt bruk och innehav till narkotikaproduktion och handel sker polisens arbete på flera olika nivåer. Arbete på lokal nivå handlar dels om att identifiera och lagföra lokala kriminella narkotikaaktörer, dels om att göra allmänheten medvetna om riskerna med att hantera och missbruka narkotika.

Kommunen har digitala medborgardialoger med polisen utifrån olika teman och där medborgare har möjlighet att ställa sina frågor och få svar.

Viktiga aktörer inom kommunen har årligen inför valborg, en kvällsföreläsning tillsammans med polisen för allmänheten. Föreläsningen utgår från aktuell lägesbilden i kommunen och har som syfte att ge allmänheten droginformation.

Kommuns olika förvaltningar och skolor samarbetar med kommunpolisen för att minska användandet av droger i kommunen. Samarbetet har bland annat resulterat i ”Föräldrarskola om droger” ett undervisningsmaterial för föräldrar med barn i skolan. Undervisningsmaterialet har anpassats till den pågående Corona pandemin genom att vissa föreläsningar är inspelade och kommer att läggas upp på kommunens webb för spridning i skolorna.

Kommunen arbetar för en antidopningskampanj tillsammans med polisen, 100 % träning.

Generella insatser på strukturell nivå kan bidra till att förebygga beroende exempel på detta är prispolitik, åldersgränser och andra tillgänglighetsbegränsade åtgärder.

Österåkers kommuns tillgänglighetsbegränsande åtgärder är att:

- genomföra kontrollköp för att kontrollera att handlare tar legitimation av unga och att de inte säljer tobak, folköl, e-cigg eller receptfria läkemedel till ungdomar under 18 år
- i samverkan med polisen genomföra tillsyn hos handlare för att försvåra att illegala produkter finns på marknaden
- vid ansökan om tobakstillstånd och serveringstillstånd granska den sökandes lämplighet noggrant
- i samverkan med andra myndigheter genomförs inre och yttre tillsyn vid restauranger med alkoholtillstånd
- ungdomsverksamheter som kommunen erbjuder är alkohol- och drogfria

Insatser görs för att ge stöd till föräldrar och andra vuxna i barns närmiljö för att bryta sitt beroende

Generella insatser för att skapa goda uppväxtvillkor kan bidra till att förebygga beroende exempel på detta är stöd till föräldrar i föräldraskapet. Kommunen erbjuder program som ABC och Komet. ABC (Alla barn i centrum), är gruppträffar som handlar om att stärka relationen mellan föräldrar och barn, då starka band är den bästa grunden för en harmonisk uppväxt. Komet är en förkortning för KOMmunikationsMETod och är ett utbildningsprogram som riktar sig till föräldrar. Målet är att lära ut verktyg som leder till mindre bråk och konflikter.

Alla personer som i Österåkers verksamheter får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa, har en anmälningsskyldighet att anmäla oro för ett barn till Socialnämnden, enligt 14 kap 1 § socialtjänstlagen. Även andra vuxna, utanför verksamheter som arbetar med barn och unga, bör anmäla till socialförvaltningen om de får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Om det visar sig att vuxen som bor med barnet är i beroendeproblematik erbjuds de insatser för att bryta beroendet. Erbjudanden kan komma från Regionen, socialförvaltningen eller i samverkan från de båda aktörerna. Att erbjuda hjälp för att bryta ett beroende är ett sätt att bidra till en drogfri uppväxtmiljö.

Socialförvaltningen utreder individers behov och erbjuder insatser för att förändra livssituationer eller för att skydda minderåriga. Beslut om åtgärder ska grunda sig på ett så bra och tillförlitligt underlag som möjligt. Evidens kommer från vetenskapliga studier om insatsers effekter. Eftersom det inte finns vetenskaplig kunskap om alla insatser som används i socialt arbete får man i vissa fall stödja sig på andra källor som säger något om nyttan med insatserna. Det viktiga är att vara öppen med vilken kunskap som finns om insatserna och att följa upp resultatet för de enskilda individerna.

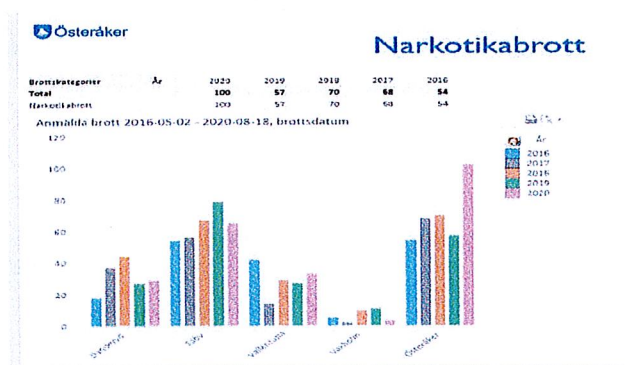

Motion till Österåkers kommunfullmäktige, 2020-08-25

Gör Österåker drogfritt – som en del i att bekämpa gängkriminaliteten

Narkotikahandeln utgör en central inkomstkälla i kriminella miljöer, och det ökade skjutvapenvåldet har ofta sin grund i konflikter relaterade till narkotikamarknaderna. Även handeln över internet har ökat över tid. I Åkersberga centrum samt på olika platser runt om i Österåker sker öppen försäljning, vilket påverkar den upplevda tryggheten negativt.

Fokus ranking visar att otryggheten i Österåker ökat markant. Bland landets kommuner rankades Österåker förra året till plats 4 i säkerhet/trygghet. I år föll Österåker ned till plats 79. Utvecklingen går åt fel håll, något som vi alla måste ta på allvar.

En bidragande orsak till otrygghet är den gängkriminalitet som finns i Österåker och som är starkt förknippad med den droghandel som förekommer. Att strypa narkotikahandeln är en viktig åtgärd för att bekämpa den grova brottsligheten och minska det mänskliga lidande som missbruk orsakar. Alla berörda aktörer måste samarbeta mer för att vända utvecklingen.

Polisen fokuserar på narkotikahandeln. Nu måste Österåker göra sin del och öka insatserna för att göra Österåker drogfritt – som en del av att bekämpa gängkriminaliteten.

Ta fram fakta och mät utvecklingen över tid.

Om det inte fanns köpare av narkotika i Österåker hade vi inte haft en så pass omfattande narkotikaförsäljning. Hur mycket kokain, amfetamin och andra olagliga droger som används är bra att få en uppfattning om och kunna följa utvecklingen av. Detta kan uppskattas genom analyser av avloppsvatten, eftersom rester av drogerna utsöndras med urin och transporteras till reningsverken. Genom kontakt med Roslagsvatten har jag fått besked att det inte förekommer någon mätning i Österåker av droger, men att Roslagsvatten kan göra det, om ett sådant uppdrag ges. Österåkers fullmäktige bör se till att Roslagsvatten ges ett sådant uppdrag att börja genomföra kontinuerliga mätningar av förekomsten av olagliga droger.

1/1/20

Möta den drogliberala inställningen med förebyggande droginformation

En drogliberal inställning sprids i Österåker av unga och vuxna inte minst i sociala medier. Vi måste nå så många barn, ungdomar och vuxna vi kan med kunskap om droger och konsekvenserna av ett missbruk. Föreläsningar, digital information, i skolor, på föräldramöten m.m. Uppmuntra barn att aldrig pröva droger, inför en ny Drogkamp. Även informera om kopplingen och konsekvenserna av köp av droger och inkomster till gängkriminalitet.

Narkotikahandel över internet

En företeelse som verkar ökat i landet och med högst sannolik förekomst även i Österåker. Alltmer utpekade särskilda faror med en ökad dödlighet kopplat till droger är att köparen inte veta vad de får. Här borde kommunen undersöka alla möjligheter till ett nära samarbete med polis och andra aktörer för att minska även droghandel över nätet.

Barns rätt till en drogfri miljö - Hjälp vuxna att bryta ett drogmissbruk

Barn i Österåker har rätt att växa upp i en drogfri miljö. Förälder eller annan vuxen i barnens närmiljö som köper och använder narkotika måste ges hjälp och stöd. Kommunen måste öka sina insatser att ge stöd till föräldrar och andra vuxna att bryta sitt beroende.

Föreslår Österåkers kommunfullmäktige besluta

- Att förekomsten av olagliga droger i avloppsvattnet skall mätas och kontinuerligt följas
- Att Ökade insatser av Information, föreläsningar mm genomförs om droger, narkotika, konsekvenserna av missbruk
- Att undersöka möjligheten för samverkan mellan polis och andra aktörer för att minska droghandeln över nätet.
- Att Insatser görs för att ge stöd till föräldrar och andra vuxna i barns närmiljö för att bryta sitt beroende.
- Att införa en ny drogkamp –för att stoppa inträdet till droger hos unga

För Socialdemokraterna i Österåker

Ann-Christine Furustrand